

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Трошкови парничног поступка

Постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода када су редовни судови произвољно примијенили одредбе Закона о парничном поступку о накнади трошкова парничног поступка. У конкретном случају, у ситуацији у којој је апелант повукао тужбу када је тужени испунио своју обавезу након подношења тужбе за коју је тужени дао повода, јер је био у доцњи, судови су примијенили одредбе Закона о парничном поступку које регулишу питање накнаде трошкова парничног поступка а тужилац у цијелости изгуби парницу, везујући своју одлуку за тренутак почетка парнице, а не парничног поступка. Требало је да примијене одредбу члана 390 став 1 овог закона која *explicite* регулише ситуацију у којој је тужилац који повуче тужбу дужан противној странци надокнадити трошкове парничног поступка, сем ако је повлачење тужбе услиједило након што је тужени испунио захтјев.

Из образложења:

Неспорна је чињеница да је тужени своју обавезу испунио након што је апелант поднио тужбу против њега, коју не споре ни тужени ни редовни судови. Апелант је тужбу повукао одмах након што је тужени своју обавезу испунио и уз поднесак о повлачењу тужбе захтијевао и трошкове поступка у смислу члана 390 став 1 Закона о парничном поступку. Ако се има у виду анализа одредби

* Секретаријат за законодавство Владе Републике Српске

парничног поступка, те с тим у вези став да се у конкретном случају ради о посебном случају дужности накнаде парничних трошкова – повлачење тужбе за што је релевантна одредба члана 390 став 1, а не одредба члана 60 Закона о парничном поступку која говори о почетку парнице, као и предочена пракса Уставног суда из које произилази став да је онај који дâ повода за тужбу дужан противној страни накнадити трошкове, према мишљењу Уставног суда, у околностима конкретног предмета за одлуку о трошковима поступка није релевантна наведена одредба о почетку парнице (члан 60 Закона о парничном поступку) на којој су редовни судови засновали своје одлуке о одбијању апелантовог захтјева за накнаду трошкова поступка, као ни одредба члана 386 Закона о парничном поступку, која регулише накнаду трошкова у случају када странка у цијелости изгуби парницу, односно дјелимично или незнатно успије у парници (о чему се неспорно не ради у конкретном случају). При томе су редовни судови у цијелости занемарили одредбу члана 390 став 1 Закона о парничном поступку која регулише питање накнаде трошкова поступка у ситуацији кад тужилац повуче тужбу. У противном, за образложење одлуке за које би се могло сматрати да је у складу са стандардима права на правично суђење редовни судови су морали јасно казати када би се уопште могла примјенити одредба члана 390 став 1 Закона о парничном поступку, односно други дио те одредбе који прописује изузетак од правила да је тужилац који повуче тужбу - дужан противној страни накнадити трошкове парничног поступка.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2405/09 од 14. фебруара 2013. године)

Право на пензију

Постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода када је редовни суд произвољно примјенио одредбе релевантног материјалног прописа.

Из образложења:

Уставни суд подсјећа да је питање идентично овоме, тј. питање утврђивања датума остваривања права на пензију, односно датума почетка исплате пензије у ситуацији када је извршена ретроактивна уплата заосталих доприноса за пензионо и инвалидско осигурање, већ разматрао у Одлуци број АП 1330/06 од 16. јула 2007. године објављеној у „Службеном гласнику БиХ“ број 79/07, па се умјесто посебног образложења меритума ове одлуке, у погледу апелантких жалбених навода, Уставни суд позива на образложење и разлоге наведене у тој одлуци.

Наиме, Уставни суд је у наведеној одлуци у тачки 28 истакао да: „(...) право на старосну пензију у смислу члана 46 Закона о пензијском и инвалидском осигурању осигурано лице стиче када наврши одређене године живота комбиновано са навршеним одређеним година стажа осигурања, односно пензионог стажа. У стаж осигурања, у смислу члана 41 овог закона, рачуна се оно вријеме за које су плаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање. На основу наведеног произлази да неуплаћеност доприноса искључује могућност да се осигураном лицу вријеме за које нису уплаћени доприноси урачуна у стаж осигурања, а што има за посљедицу да осигурано лице не може остварити услове за остваривање права на старосну пензију.

Међутим, Уставни суд налази да је одредбом члана 24а Закона о пензијском и инвалидском осигурању дата могућност обвезнику уплате доприноса, односно послодавцу да ретроактивно изврши плаћање доприноса ако тиме радници стичу право на дио стажа осигурања који им недостаје за остваривање права на пензију. Наведеном одредбом није експлицитно прописано да од момента накнадне уплате доприноса почиње и исплата старосне пензије. Наиме, по мишљењу Уставног суда, ретроактивном уплатом доприноса послодавца као обвезника осигурања, уз плаћање затезне камате Фонду као кориснику осигурања, отклањају се само посљедице неуредног испуњавања законске обавезе послодавца, а у корист радника како би стекао услове за остваривање права на старосну

пензију. Стога, по мишљењу Уставног суда, наведена ретроактивна уплата доприноса не може утицати на почетак остваривања права на пензију и одређивање дана почетка исплате пензије нарочито ако се узме у обзир да се накнадна уплата доприноса врши уз плаћање затезне камате Фонду. По мишљењу Уставног суда, све супротно би представљало превелик терет за апеланта који би био у ситуацији да због неизвршавања законске обавезе послодавца, као обвезника осигурања (сходно Фонду као кориснику осигурања, а који такође има законску обавезу контроле обвезника осигурања и предузимања одговарајућих законских мјера у случају неплаћања доприноса), сноси посљедице послодавчевог неуредног плаћања доприноса. На основу наведеног, Уставни суд је закључио, у тачки 29 наведене одлуке, да се: „(...) почетак остваривања права на пензију, односно почетак исплате пензије, одређује у смислу одредби члана 133, а у вези са чланом 135 Закона о пензијском и инвалидском осигурању (...)“. На основу свега наведеног, Уставни суд је закључио да је Врховни суд произвољно примијенио релевантне одредбе Закона о пензијском и инвалидском осигурању, те утврдио да је дошло до повреде апелантовог уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европске конвенције).

С обзиром да се разлози који су наведени у Одлуци број АП 1330/06 од 16. јула 2007. године, у погледу одређивања датума стицања права на старосну пензију и почетка њене исплате у ситуацији када је извршена ретроактивна уплата заосталих доприноса за пензионо и инвалидско осигурање, у цијелости односе и на ову одлуку, Уставни суд је из истих разлога закључио да је повријеђено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 774/08 од 13. октобра 2010. године)

Затезна камата

Ростоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када надлежни суд, при одређивању накнаде материјалне штете, затезну камату на досуђени износ накнаде досуђује од дана када су обим и висина штете утврђени налазом и мишљењем вјештака, умјесто од дана настанка штете, како је регулисано релевантним законским одредбама.

Из образложења:

Уставни суд подсећа да је о питању почетка рока за рачунање законских затезних камата при одређивању накнаде материјалне штете већ расправљао у низу својих одлука (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 1433/06 од 13. септембра 2007. године, став 29, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 86/07, Одлука о допустивости и меритуму број АП 1757/06 од 8. јула 2008. године, став 43, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 99/08 и Одлука о допустивости и меритуму број АП 3013/06 од 29. априла 2009. године, став 89, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 50/09). У наведеним одлукама усвојено је становиште да се, при одређивању накнаде материјалне штете, затезна камата досуђује од дана настанка штете. Наиме, Уставни суд је у Одлуци број АП 1757/06, тачка 43, закључио да је “[...] чланом 186 Закона о облигационим односима прописано да се обавеза накнаде штете сматра доспјелом од тренутка настанка штете. Надаље, чланом 277 наведеног закона прописано је да дужник који закасни с испуњењем новчане обавезе дугује, поред главнице, и затезну камату. Стога, према мишљењу Уставног суда, иако наведеним члановима експлицитно није наведено од када се затезна камата досуђује при материјалној штети, ипак, из наведених законских одредаба произилази да би затезну камату у случају материјалне штете требало досудити од дана настанка штете“. Уставни суд је у наведеним одлукама закључио да је дошло до

повреде права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције због тога што су редовни судови произвољно примијенили материјално право у погледу почетка тока законске затезне камате при досуђивању накнаде материјалне штете.

Имајући у виду да је овакво становиште усвојено у вези са тумачењем релевантних одредби Закона о облигационим односима, које су и у вријеме доношења оспорених пресуда, као и ове одлуке, у непромијењеној садржини и даље на снази, те да предметна апелација покреће идентично питање о којем је већ било расправљано у цитираним одлукама, Уставни суд је закључио да и предметну одлуку треба да донесе у складу са наведеним одлукама Уставног суда, те да се умјесто посебног образложења меритума ове одлуке у погледу апелантових жалбених навода - у потпуности позива на цитирано становиште. При томе, Уставни суд се руководио чињеницом да је потребно, прије свега, обезбиједити правилну примјену релевантних законских одредаба с циљем омогућавања правне сигурности и правилне примјене материјалног права.

Оцјењујући све наведено, Уставни суд закључује да је Окружни суд, прихватајући као исправно становиште првостепеног суда да се за почетак рачунања рока за обрачун законске затезне камате на досуђени износ накнаде материјалне штете одреди дан израде налаза и мишљења вјештака, а не дан настанка материјалне штете, од којег дана је апелант и у тужби тражио да се одреди њихова исплата, те у том смислу и у жалби оспоравао првостепену пресуду, повриједио апелантово право на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине,
број АП 2596/09 од 6. децембра 2011. године)

Право на правично суђење у разумном року

Постоји повреда права на доношење одлуке у разумном року као сегмента права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су за неразумну дужину радног спора, који је по закону хитан, у конкретном случају искључиво одговорне јавни власти, и то Основни суд због процесне неактивности у периоду од 16 мјесеци и неоправданог кашњења од годину дана у достави пресуде апеланткињи, те Врховни суд који је двије године одлучивао о апеланткињиној изјављеној ревизији.

Из образложења:

Сходно конзистентној пракси Европског суда за људска права и Уставног суда, разумност дужине трајања поступка мора да се оцјењује у оквиру околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима који су успостављени праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд за људска права, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002–I, став 38).

Европски суд за људска права је указао на то да је потребна нарочита марљивост надлежних власти у свим предметима који се тичу личног статуса и својства, а да је овај захтјев нарочито важан у државама у којима домаћи закон прописује да одређени судски поступци имају хитан карактер (види Европски суд за људска права, *Borgese против Италије*, пресуда од 26. фебруара 1992. године, серија А, број 228–Б, став 18).

На крају, Уставни суд подсјећа и на праксу Европског суда за људска права и сопствену јуриспруденцију, сходно којима је дужност државе да организује свој правни систем тако да омогући

судовима и јавним властима да се повинују захтјевима и условима из Европске конвенције (види Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21 и Уставни суд, Одлука број АП 1070/05 од 9. фебруара 2006. године, став 34).

Предметни поступак покренут је поводом апеланткињине тужбе 26. јуна 2000. године, а сходно документацији достављеној Уставном суду правноснажно је окончан Пресудом Врховног суда од 1. јуна 2007. године. Дакле, цјелокупан поступак поводом апеланткињиног захтјева је трајао непуних седам година.

Сложеност поступка мора да се разматра у оквиру чињеничног и правног аспекта парничног поступка, тј. доказа које суд треба да изведе и процијени у оквиру правне природе спора. У конкретном случају ради се о радном спору који је апеланткиња покренула ради поништења рјешења о престанку радног односа, те накнаде одређених износа на име личног дохотка, топлог obroка, регреса, зимнице и осталих материјалних давања која настају у случају незаконитог отказа. С обзиром на врсту и природу конкретне правне ствари, Уставни суд сматра да се не ради о сложеном предмету.

Уставни суд истиче да у грађанским предметима доношење одлуке у разумном року зависи од понашања страна које учествују у поступку (види одлуку бивше Европске комисије за људска права *Van Eesbeeck против Италије*, апликација број 11541/85 од 12. априла 1989. године, О.И. број 70).

Уставни суд констатује да је непоступање Основног суда након одлуке Окружног суда трајало више од 16 мјесеци и три дана, те да тај период не може да се сматра као разумно неопходан, будући да у том периоду није предузета нити једна процесна радња. Даљња неактивност Основног суда огледа се у чињеници да је пресуда Основног суда достављена апеланткињи тек након скоро годину дана од дана доношења пресуде, што је временски период који је апсолутно неприхватљив како у смислу релевантних одредби Закона о парничном поступку (чл. 184 и 189), тако и у смислу принципа права на правично суђење у разумном року.

Након тога, поступак пред Окружним судом је трајао годину дана због чега Уставни суд не налази да постоји допринос овог суда укупној дужини поступка. На крају, поступак поводом ревизије је трајао двије године, због чега Уставни суд сматра да Врховни суд своју одлуку, такође, није донио у разумном временском року, узимајући у обзир моменат подношења ревизије и достављања списа том суду на одлуку о ревизији.

Цијенећи све наведено, као и критеријуме који укључују сложеност предмета, понашање надлежних судова и понашање апеланткиње, Уставни суд сматра да дужина конкретног поступка, који је по закону хитне природе, а трајао је непуних седам година, не задовољава захтјев „разумности“ из члана 6 став 1 Европске конвенције, те да за тако дуго трајање поступка одговорност може да се припише Основном суду и Врховном суду.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине,
број АП 2997/07 од 14. априла 2010. године)

ПРАВО НА ПРИВАТНИ И ПОРОДИЧНИ ЖИВОТ, ДОМ И ПРЕПИСКУ

Не постоји повреда права на приватни и породични живот, дом и преписку из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције када је одлука о одузимању права на привремени боравак и изреченој мјери протјеривања заснована на условима прописаним законом, донесена у поступку који је прописан законом у којем је апелант имао све процедуралне гаранције, те када разлози и образложења из оспорене одлуке недвосмислено упућују на закључак да је предметно мијешање пропорционално легитимном циљу, односно да представља мјеру неопходну у демократском друштву с циљем поштовања владавине права.

Из образложења:

Став 2 члана 8 Европске конвенције предвиђа да свако уплитање јавних органа власти у уживање права на приватни и породични живот мора бити „нужно у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности или економске добробити земље, ради спречавања нереди или криминала, заштите здравља или морала или ради заштите права и слобода других.

Да би се одредило да ли су оспорене одлуке којима је апеланту наређено да напусти територију БиХ компатибилне с поштовањем права на породични живот, мора да се размотри обим веза које појединац има у држави домаћину и у држави пријема која је држава поријекла. Неки од фактора који се, при томе, узимају у обзир су: дужина боравка и познавање језика и културе и једне и друге државе, постојање породичних веза и друштвеног круга у обје земље, ефекат на однос са оним члановима породице који остају, све друге личне околности као што су здравствени или психолошки фактори који могу значити да би депортација имала драстичан утицај на појединца. Наведени фактори морају да буду у равнотежи с разлозима за депортацију - да би се одредило да ли је мијешање у породични живот пропорционално потреби на коју се њиме одговара.

У конкретном случају, неспорно је да је апелант боравио 30 година у БиХ, да је ожењен држављанком БиХ (1987. године), те да су у брачној заједници рођена и дјеца. О другим везама с државом БиХ апелант није доставио Уставном суду било какве доказе. У погледу веза са Ираком, као земљом свог поријекла, Уставни суд примјећује да апелант не тврди да не говори језик земље поријекла или да је пресјекао све везе са земљом поријекла. Даље, апелант није доставио Уставном суду било какве доказе о томе да у Ираку, као земљи свог поријекла, има било каквих проблема с јавним властима.

Одговарајући на питање да ли је предметно мијешање пропорционално легитимном циљу, односно да ли представља мјеру

неопходну у демократском друштву ради поштовања владавине права, Уставни суд сматра да је у предметном поступку утврђено да апелант представља пријетњу националној безбједности, да је користио више лажних идентитета, те да је контактирао са другим лицима која представљају пријетњу националној безбједности. Даље, у конкретном случају Суд БиХ је размотрио околности у вези са апелантовим личним приликама као што су брак и породица, те, доводећи их у везу с питањима из националне безбједности, утврдио да је мјера протјеривања која је изречена апеланту пропорционална његовом уживању у праву на породични живот.

Уставни суд сматра да је образложење које је дао Суд БиХ о односу националне безбједности и поштовања апелантовог права на породични живот - задовољавајуће и да оно не указује на било какву произвољност. Одлуке управних органа су биле предмет судске контроле у смислу Европске конвенције, тако да је Суд БиХ у околностима наведеног случаја испитао опасност апеланта по националну безбједност, а да је при томе, с друге стране, обезбједио да тајне информације не буду јавно откривене. Уставни суд сматра да наведено задовољава принцип који је Уставни суд изразио у Одлуци број АП 1222/07, а то је да судови морају пажљиво оцијенити основе за удаљавање и размотрити да ли се мијешање у право на приватни и породични живот може да оправда у околностима предмета. Такође, Уставни суд сматра да је апеланту изречена мјера протјеривања на период од пет година, као и да апелант ничим не доказује да постоји опасност за њега и његову породицу да бораве у Ираку.

Према томе, Уставни суд сматра да оспорене одлуке представљају мјеру неопходну у демократском друштву с циљем поштовања владавине права, те да постоји разуман однос пропорционалности између заштите законитог циља који се тиче заштите јавног поретка и националне безбједности БиХ, с једне стране, и, с друге стране, заштите апелантовог права на породични живот.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2533/10 од 13. јуна 2012. године)

ПРАВО НА ДЈЕЛОТВОРАН ПРАВНИ ЛИЈЕК И ПРАВО НА НЕДИСКРИМИНАЦИЈУ

Нема повреде права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези са правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције будући да из стања списка произилази да је апелантов предмет разматран на три судске инстанце, а оне су размотриле све чињеничне и правне аспекте овог предмета.

Нема повреде права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, јер апелант није понудио било какав доказ о томе да је друкчије третиран у односу на лица која се налазе у истој и сличној ситуацији, а таква дискриминација не произилази ни из оспорених пресуда.

Из образложења:

Апелант се, такође, жали на повреду права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. У вези с тим, Уставни суд запажа да је апелант имао и користио могућност подношења жалбе и изјављивања ревизије. О жалби и ревизији су одлучивали надлежни судови који су размотрили апелантове приговоре, те у образложењу својих одлука дали јасне и прецизне разлоге свог одлучења, односно зашто наводи апелантове жалбе и ревизије нису могли довести до друкчијег рјешења конкретне правне ствари. Дакле, из стања списка неспорним произилази да је о апелантовом предмету одлучивано на три судске инстанце. Чињеница да исход предметног поступка није био позитиван за апеланта – сама по себи не представља кршење права на ефективан правни лијек. Стога, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о повреди права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске

конвенције у вези са правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у цијелости неосновани.

Према пракси Европског суда за људска права, коју слиједи и Уставни суд, дискриминација постоји само ако се лице или група лица у истој ситуацији различито третира, а не постоји неко објективно и разумно оправдање за различит третман (види Европски суд, *Белгијски предмет о језицима*, пресуда од 23. јула 1968. године, серија А, број 6).

У конкретном случају апелант сматра да му је ово право повријеђено због измијењених околности и законских рјешења, те сматра да је практично „због недовољног правног знања дискриминисан у остварењу свог права“. Међутим, Уставни суд запажа да апелант није доставио било какав доказ који би могао показати да се према њему поступало различито од других у истој или сличној ситуацији, односно да се заиста ради о дискриминацији у уживању права на правично суђење, према било којем основу, како је наведено у члану II/4 Устава Босне и Херцеговине, нити то проијазилази из информација и докумената предочених Уставном суду, нарочито имајући у виду да су сви прописи на којима су оспорене одлуке засноване објављени у службеним гласилима, а њихове одредбе су довољно јасне и прецизне, те је апелант, будући да наведени прописи имају општи карактер, као и сва друга лица, био у обавези да своје понашање прилагоди њиховим одредбама. Стога, апелант, имајући у виду општеприхваћено правило *ignorantia iuris nocet*, не може своје пропусте стављати на терет редовним судовима у смислу евентуалне дискриминације у вези са уживањем права на правично суђење.

Према томе, Уставни суд сматра да су неосновани апелантови наводи о повреди права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине,
број АП 1405/08 од 9. фебруара 2011. године)

ПРАВО НА НЕДИСКРИМИНАЦИЈУ

Није повријеђено апелантово право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на рад из члана 6 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (1996) и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, јер апелант није понудио доказе и аргументе из којих произилази да је био различито третиран у односу на друге запосленике тужене.

Из образложења:

Уставни суд подсјећа да право на рад и право на уживање повољних услова рада није гарантовано Уставом Босне и Херцеговине нити Европском конвенцијом која се сходно члану II/2 Устава Босне и Херцеговине директно примјењује у Босни и Херцеговини. Међутим, у Анексу I тачка 8 Устава Босне и Херцеговине - Додатни споразуми о људским правима који се примјењују у Босни и Херцеговини је, између осталог, наведен и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1996). Овим пактом у чл. 6 и 7 је гарантовано право на рад и право на уживање погодних услова рада. Уживање овог права гарантовано је чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине којим је одређено да је уживање права и слобода, предвиђених у овом члану или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог устава, обезбијеђено свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било ком основу као што је пол, раса, боја, језик, вјера, политичко и друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.

Даље, Уставни суд запажа да сходно пракси Европског суда за људска права дискриминација наступа ако се лице или група лица који се налазе у аналогној ситуацији различито третирају на основу пола, расе, боје, језика, вјере (...) у погледу уживања права из Европске конвенције, а не постоји објективно и разумно оправдање за такав третман или употреба средстава наспрам жељеног циља који нису у

пропорционалном односу (види Европски суд за људска права, *Белгијски језички случај*, пресуда од 23. јула 1968. године, серија А, број 6, став 10). При томе је неважно да ли је дискриминација посљедица различитог законског третмана или примјене самог закона (види Европски суд за људска права, *Ирска против Велике Британије*, пресуда од 18. јануара 1978. године, серија А, број 25, став 226). Члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију садржи општи принцип забране дискриминације и гарантује уживање свих права одређених законом без дискриминације на било ком основу као што је пол, раса, боја коже, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, припадност националној мањини, имовина, рођење или други статус.

Уставни суд запажа да у конкретном случају апелант, осим паушалног навода да је дискриминисан због свог здравственог стања, није понудио доказе и аргументе који би указивали да је он због свог здравственог стања другачије третиран у односу на друге запосленике туженог, нити из навода апелације и достављене документације произилази да је дјелимично одбијање апелантовог захтјева условљено његовим здравственим стањем. При томе, Уставни суд запажа да апелантове генералне тврдње о дискриминацији, без прецизирања у односу на које лице или групу лица је дискриминисан и без доставе релевантне документације везане за те околности – онемогућава Уставни суд да испитује апелантове наводе о дискриминацији. С друге стране, Уставни суд запажа да из оспорених одлука, као и документације у спису, не произилази да је апелант био подвргнут различитом третману у аналогној ситуацији, нити је примјена закона била произвољна или дискриминаторска.

Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да су апелантови наводи о повреди права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на рад из члана 6 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (1996), те члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију - неосновани.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине,
број АП 2077/09 од 10. октобра 2012. године)

ПРАВО НА ИМОВИНУ

Нема кршења права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су судови на све три инстанце дали темељито образложење и одговоре на све апелантове наводе, а пресуде су засноване на законским прописима који у погледу јасноће и транспарентности задовољавају критеријуме Европске конвенције, чиме је испуњен и принцип правне сигурности, јер је мијешање у имовину извршено на основу закона и након спроведеног судског поступка.

Из образложења:

Уставни суд запажа да су редовни судови на конкретну ситуацију примијенили одредбу члана 99 Закона о облигационим односима којом је прописано да се одредбе уговора (у конкретном случају одредбе уговора о заједничком удруживању средстава ради изградње стана) прије свега примјењују онако како гласе, а при тумачењу спорних одредби не треба се држати дословног значења употријебљених израза већ треба истраживати заједничку намјеру уговарача и одредбу разумјети како одговара принципима облигационог права. С тим у вези, утврђено је да су тужилац и апелант договорили цијену стана по 1 м² (члан 2 став 1 уговора) и да су уговорили да цијена није коначна, односно да ће се цијена по 1 м² дефинисати након изградње објекта (члан 2 став 2 уговора). Будући да је апелант у поступку оспорио висину захтјева преко износа који је уговорен у одредби члана 2 став 1 уговора, вјештак грађевинске струке је спровео вјештачење и апелант није оспорио његов налаз и мишљење, па дакле ни цијену стана. Сем наведене одредбе, примијењена је и одредба члана 124 Закона о облигационим односима којом је прописано да када у двостраним уговорима једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтијевати испуњење обавезе или под условима који су прописани у сљедећим одредбама Закона о облигационим односима: раскинути уговор простом изјавом, ако раскид

уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете. Дакле, из наведеног произилази јасна правна основа за мијешање у апелантову имовину на основу закона (одредбе чл. 99 и 124 Закона о облигационим односима) који испуњава стандарде Европске конвенције у погледу јасноће и транспарентности и чија је сврха да заштити уговорне стране за случај неиспуњења двостраног уговора, што значи да мијешање слиједи легитимне циљеве у јавном и општем интересу.

Мијешање је пропорционално, с обзиром на то да је апелант обавезан да тужиоцу исплати одређени новчани износ који је суд, имајући у виду неспорне чињенице и прихватање апеланта да изврши своју обавезу али до одређене висине, утврдио на основу налаза и мишљења вјештака грађевинске струке који у поступку није оспорен. Тиме је поштован принцип правне сигурности, будући да је мијешање извршено на основу закона и након спроведеног судског поступка. С тим у вези, Уставни суд запажа да прихватањем тужиочевог тужбеног захтјева у досуђеном износу, којим је за апеланта створена обавеза да тужиоцу на име цијене стана исплати одређени новчани износ (према налазу и мишљењу вјештака), на апеланта није стављен претјеран терет, односно није доведено у питање поштовање принципа „пропорционалности“, јер релевантне одредбе Закона о облигационим односима за случај неиспуњења обавезе у двостраним уговорима прописују и захтјев за испуњење уговорене обавезе, а у сваком случају накнаду штете.

Уставни суд сматра да је у конкретном случају успостављена правична равнотежа између заштите апелантовог права на имовину и општег интереса, односно у овој ситуацији на апеланта није стављен претјеран терет, јер се досуђени новчани износ односи на вриједност стана који користи и за чију је изградњу са тужиоцем закључио двострани обавезујући уговор, прихватајући обавезу да након изградње стана испуни своју обавезу у виду плаћања цијене, која наведеним уговором није фиксно одређена.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине,
број АП 3933/09 од 6. децембра 2012. године)

